



**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

An carenti debita dispositione ad Sacramenti effectus suscipiendos
Sacramentum ministrandum sit? 14

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

3. Dico secundò, si mortali peccato actuali grauius exi-
stas, tamen illud ignores, necessario contritionem vel ar-
tritionem habere debes, vt medio sacramentorum gratiam
iustificantiem, & sacramentalem obtineas. Sic ferè omnes
Doctores teste Suar. disp. 7. sect. 4. concl. Egid. de Coninch.
qu. 62. art. 1. dub. 2. concl. 3. Bonac. disp. 1. q. 6. pun. 2. n. 12. Paul.
Laymann. lib. 5. tract. 1. cap. 6. n. 5. Ratio est: quia nullum pec-
catum mortale absque illius penitentia, & retractione re-
mittitur, vt satis colligitur ex illo Actorem 2. Vbi Iudæis
volentibus conuerti dixit Petrus debere penitentiam agere,
& baptizari, aperte indicans solum baptismum absque peni-
tentia peccatorum sufficiens non esse ad gratiam consequen-
dum. Itemque ex Trident. sess. 6. cap. 6. & sess. 14. cap. 4. & ex
D. Augustin. epist. 48. ad Vincentium. Congruentia verò, ob
quam Deus sic statuit nemini remittere peccatum actuale,
quin illius penitentiam, & retractionem habeat est aptissi-
ma. Non enim decebat Deum, vt à se auersum voluntariè in
suam gratiam reciperet, quousque ipse per penitentiam ad
Deum reuertetur.

4. Dixi: Si mortali peccato actuali grauius existas; nam si
solum originale habeas, obligatus non es ad recipiendum bap-
tismi effectum, contritionem, vel attritionem habere: quia
hæc solum sunt peccato propria voluntate commisso. Ac
debes fidei, & spei, seu charitatis actum præmittere iuxta
illud ad Hebr. 11. Credere enim oportet accedentem ad
Deum, & quia est, & inquitibus se quia remunerat. Si
ergo debes credere & Deum esse, & esse remuneratorem,
debes spem remunerationis habere, quia ob hanc spem re-
munerationem credis. Præterea indecens erat Deo in suam
amicitiam te adulum, & ratione vrentem recipere, quin
eam amicitiâ expecteres, & in ea perseuerare velles; alias
suam gratiam vilipenderet, si tibi non petenti, neque ha-
benti voluntatem in ea perseuerandi concederet. Debes ergo
baptismo iustificandus post rationis vltum non solum fi-
dem, sed spem, seu charitatem habere. Sic Egid. de Coninch.
q. 62. art. 1. dub. 2. concl. 2. num. 27. Paul. Laymann. lib. 5. tract. 1.
cap. 6. n. 5.

5. Dico tertio. Conscius peccati mortalis commissi, si bap-
tismus, aut penitentiam receptorus es, satisfas attritionem
habens; si verò alia sacramenta, obligatus es contritionem
habere. Ita D. Thom. in 4. disp. 6. q. 1. art. 3. qq. 1. ad 5. Hen-
ric. lib. 1. cap. 22. num. 5. Valq. 3. p. disp. 158. c. 4. Suar. disp. 7. sect.
4. 5. occurrebatur. Bonac. disp. 1. q. 6. punct. 2. à n. 10. & seqq. Paulus
Laymann. lib. 5. sum. tract. 1. cap. 6. n. 3. & 5. Egid. de Coninch.
q. 62. art. 1. dub. 2. n. 31. & alij communiter. Priorem partem
scilicet quod Sacram. Baptismi, vel Penitentia receptorus
obligatus tantum sis attritionem habere sic proba. Quia hæc
sacramenta instituta sunt à Christo Domino ad remittenda
peccata. Non igitur expostulant peccata remissa. Ergo ne-
que expostulare possunt ad sui receptionem tanquam dis-
positionem necessariam contritionem, qua peccata remit-
tuntur. Ergo solum expostulant attritionem, qua sola non
remittuntur peccata, bene tamen cum Sacramento. Ergo
attritus accedens ad dicta sacramenta cum debita dispositio-
ne accedis, siquidem accedis dispositus ad effectum Sacra-
menti suscipiendum, & institutioni Christi te conformas. Se-
cundam partem nempe ad suscipienda reliqua sacramenta
te debere esse contritum proba ex contrario fundamento.
Nam reliqua sacramenta per se instituta sunt ad augendam
gratiam Sacramento baptismi, vel penitentia in re, vel in
voto suscepto concessam. Ergo ea suscipiens teneris gratiam
habere: alias horum sacramentorum fini, & institutioni re-
pugnas. Ergo teneris contritione, vel attritione cum sacra-
mento te ad ea suscipienda disponere. Quinimò ad susci-
piendum venerabile Eucharistia sacramentum ob eius sin-
gulari excellentiam, & dignitatem non sufficit, si te per
solum contritionem disponas, sed præmittere debes confes-
sionem iuxta Trident. sess. 13. cap. 7.

6. Verum si putans te esse contritum peccati mortalis com-
missi, cum tamen solum attritus sis, Sacramenta suscipias,
gratiam, & remissionem peccati ex vi sacramenti obtines.
Quia omnia sacramenta ex sua institutione habent confer-
re gratiam non ponenti obicem. At cum ea suscipis attri-
tus putans esse contritum, non ponis obicem. Tum quia
absque culpa suscipis. Tum quia suscipis cum vero dolo-
re, & penitentia peccati commissi, satisfasque obligatio-
niture diuino requiritur penitentiam habendi. Ergo obtines
gratiam, & remissionem peccati. Præterea quia decebat
diuinam bonitatem instituisse sic sacramenta, vt virtutem
haberent remittendi peccata verè penitentibus, & creden-
tibus ritè esse ad eorum susceptionem dispositos. Atque ita
docent ex communi sententia Nauar. cap. 22. num. 3. Hen-
ric. lib. 1. de sacram. cap. 22. num. 6. Suar. disp. 7. sect. 4. in me-
dio. Egid. de Coninch. qu. 62. art. 1. dub. 2. num. 42. & seqq.
Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 1. cap. 6. n. 3. Bonac. disp. 1. q. 6.
pun. 2. n. 11. & alij.

7. Superest tamen difficultas, an si post peccatum commis-
seris. de Castro Sum. Mor. Pars 1. v.

sum solo actu fidei, & spei supernaturali te ad suscipiendum
baptismus, vel penitentiam disponas, effectum horum sacra-
mentorum obtineat? Et questio procedit eo casu quo
peccati commissi immemor existis, vel si illius es conscius.
existimas attritionem supernaturalem habere, cum tamen
non habeas? Affirmant sufficere Scorius in 4. disp. 14. qu. 2. art.
3. & Caiet. 3. p. qu. 86. art. 2. ad 1. argum. §. vlt. Dicunt
enim solum voluntatem suscipiendi hæc Sacramenta sine
actu, vel voluntate peccati sufficientem esse ad gratiam ob-
tinendam. Probabile reputat Egid. de Coninch. q. 62. art. 1.
dub. 2. num. 35. & 36. mouentur, quia esto ad remissionem
peccati commissi illius penitentia necessitate medijs requira-
tur iuxta illud, nisi penitentiam egeritis, omnes simul peri-
bitis. At non requiritur formalis penitentia, sed virtualis suf-
ficit. Nam posito actu charitatis, & dilectionis Dei super om-
nia, homini peccata remittuntur, & in diuinam amicitiâ reci-
pitur. Signum ergo est in huiusmodi actu virtuales peni-
tentiam contineri. At actus supernaturalis spei etiam peni-
tentiam peccati commissi virtualiter continere videtur: siqui-
dem nemo expectere diuinam amicitiâ potest cum intencio-
ne in ea perpetuo manendi, quin si conscius esse peccati com-
missi illud detestaretur. Ergo actus spei sufficiens est ad effectum
dictorum sacramentorum obtinendum.

Cæterum longè probabilius existimo prædictum actum
spei absque attritione, vel contritione saltem in actu chari-
tatis, & dilectionis Dei super omnia contentis sufficientem
esse ad remissionem peccati, & gratiam obtinendam in præ-
dictis sacramentis. Quia hic actus spei requisitus est in adul-
to suscepturo baptismum solo peccato originali affecto, vt
diximus concl. 2. Ergo in se virtuales dolorem, & peni-
tentiam non continet, quia pro solo peccato originali re-
mittendo nulla penitentia requiritur. Neque ex eo quod ex-
petens diuinam amicitiâ efficaciter detestaturus esses pec-
catum, si conscius illius esses; inferitur in eo desiderio de-
testationem peccati virtualiter contineri, sicuti continetur
in dilectione Dei super omnia; sed solum inferitur contineri
detestationem tanquam effectum imperandum ab actu spei
in ordine ad finem propositum diuinæ amicitiæ consequen-
dum. Quæ continentia non videtur sufficiens, cum ex il-
la dici non possit sperantem diuinam amicitiâ peccati
commissi penitere, sed fore, vt peniteat, si illius memor
existat. Cum ergo nullius peccati actualis remissio contingat
absque penitentia, efficitur non remitti peccatum suscipien-
ti sacramentum solo actu spei disposito. Secus verò contingit
in dilectione Dei super omnia. Quæ detestationem pec-
cati continet non tanquam effectum imperandum, sed in se
virtute, & eminenter: diligens enim Deum super omnia
quidquid Deo contrarium est, quale est peccatum implicite
detestatur.

PUNCTUM XIV.

An carenti debita dispositione ad Sacramenti
effectus suscipiendos Sacramentum
ministrandum sit?

1. Per se loquendo nullum sacramentum ministrandum est ca-
renti debita dispositione ad illius effectum.
2. Ministrandi Sacramentum probabiliter constare debet de
suscipientis recta dispositione. Et qualiter hoc contin-
gat.
3. Per accidens ministrari indigno Sacramentum potest, si pu-
blice ministrari debet, & ipse se publice probauerit di-
gnum.
4. Satis obiectioni & declaratur qualiter hæc ministratio
non sit cooperatio susceptionis sacrilega.

1. Certum est (per se loquendo) nullum sacramentum
ministrandum esse carenti debita dispositione ad il-
lius sacramenti effectus; quia esse ministratio sacramento
iniuriosa & contra proprii officij debitam obligationem: eo
enim ipso, quo sacramentum ministras, obligatus es iis tantum
dispensare, quibus Christo Domino placet, quia nomine ipsius
dispensas, at Christo Domino displicet, quod carentes de-
bita dispositione ad suscipiendos sacramenti effectus sacra-
menta suscipiunt. Ergo ei displicet quod tu eis sacramentum
ministras. Sic omnes Doctores.

2. Hinc inferitur tibi ministranti sacramentum probabi-
liter constare debere de recta suscipientis dispositione. Tum
vt fideliter dispenses. Tum ne irreuerentia Sacramenti co-
opereris. Sed qualiter hæc recta dispositio tibi constare de-
beat? Ex singulis Sacramentis petendum est: Sunt enim
aliqua Sacramenta, ad quæ suscipienda probabiliter cre-
ditur suscipientem esse dispositum, eo ipso quo catholice
viuens ea sibi administrari petat, qualia sunt Confirmatio,
Eucharistia, Extrema-Vnctio. Alia verò sacramenta, quia

statum constituunt pluribus obligationibus affectum, expostulant in susceptione suae legitimae dispositionis probationem. Non enim baptismus adulto ministratur, quin ipse suae fidei, rectaeque dispositionis testimonium praebet. Neque vltus ordinibus insignitur, neque matrimonio iungitur, quin prius probet nullum ad haec sacramenta impedimentum habere. Atque ita sustinent Sorus, in 4. disp. 12. par. 1. art. 6. Henric. lib. 1. de sacram. cap. 30. n. 6. Suar. 3. p. disp. 18. sect. 2. concl. 1. Bonac. disp. 1. de sacram. q. 6. p. 4. in fine.

3. Dixi per se loquendo: nam per accidens ministrari potest Sacramentum indigno, si sacramenti ministratio futura sit publica, ipseque suscipiens se publice dignum probauerit, quia creditur Christum Dominum in hoc casu potestatem suis ministris concessisse, siquidem traditori discipulo Eucharistiam porrexit, cuius indignitatem optime nouerat, quia in adstantium conspectu se probabat dignum. Alias ministris Sacramentorum graue onus impositum esset, vel probandi susipientium indignitatem, quam saepe probare non possent, vel nimia esset eis licentia concessa, multisque itrogandis iniuriis exposita, si absque dicta probatione secretò indignis negare sacramenta possent. Sic D. Thom. q. 80. art. 6. Egid. de Coninch. ibi: Nauar. cap. 21. n. 55. & 56. Henric. lib. 1. cap. 30. n. 5. Valent. 1. 4. disp. 6. q. 8. p. 3. vers. 4. peccatori. Suar. disp. 18. sect. 2. in media. Bonac. disp. 1. de sacram. q. 6. p. 4. n. 4. & alij apud ipsos.

4. Quod si obiciat nemi licitum esse sacilegio cooperari, quia est intrinsecè malum; at ministrans sacramentum indigno videtur illius sacilegio susceptioni cooperari. Ergo nunquam id licere potest? Facile respondetur negando ministrantem sacramentum indigno ob supradictum finem virandi proximi infamationem cooperari sacilegio susipientis receptioni, quia solum cooperatur receptioni sacramenti, quatenus verò est sacilegia permittit ex iusta causa. Sic Suar. Henric. Bonac. & alij supra.

PUNCTVM XV.

Qualiter licitum sit Sacramenta recipere, & petere ab indigno ministro.

1. Non est licitum petere administrationem, quam alius nullo modo licite praestare potest.
2. Ob tui, vel alterius grauem necessitatem, vel utilitatem bene potes petere administrationem, quam alius in peccato ob suam malitiam facturus est.
3. Seclusa supradicta necessitate, vel utilitate nequaquam potes etiam de parato administrationem petere.

1. **Q**uestio haec decidenda est ex his, quae diximus tract. 6. de charit. disp. vlt. de scandalo, & tract. 14. de iuram. disp. 1. pun. 10. Primò namque statuendum est, nullo casu tibi licitum esse petere ab aliquo sacramenti administrationem, quam ipse licite praestare non possit, quia eo ipso velles rem illicitam fieri, quòd intrinsecè malum. Quia ratione non licet tibi extra mortis periculum ab excommunicato non tolerato Sacramenta Baptismi, & Penitentiae recipere, quia ipse praestare licite non potest, imò neque in mortis periculo, si alius adit, qui praestare velit. Stante vero periculo mortis, & deficiente ministro idoneo poteris ab excommunicato & iam non tolerato Sacramenta Baptismi vel Penitentiae recipere, quia horum sacramentorum receptio est summè necessaria: nam esto contritione salutem obtinere possis, difficile est eam habere, neque in eas angustias es conuertendus. Alia verò sacramenta, quia non sunt ita necessaria nequaquam potes etiam in articulo mortis ab excommunicato non tolerato suscipere. Excipe nisi incapax steteris sacramentum Penitentiae recipendi. Nam eo casu sunt tibi aequè necessaria ac baptismus, vel penitentia, quia illis suscepris salutem attentione consequeris, quam tamen amitteres ob contritionis defectum. Sic expresse tradit Egid. de Coninch. q. 64. art. 6. dub. 2. concl. 2.

2. Secundo dicendum est ob grauem tui vel alterius necessitatem, vel utilitatem optime potes petere sacramenti administrationem ab eo, quem scis in peccato ministraturum, siue parochus sit, siue non, siue paratus existat, siue non existat. Sic D. Thom. q. 64. art. 6. ad 2. Coninch. ibi dub. 2. concl. 1. n. 43. Valent. 1. 4. disp. 3. q. 5. pun. 3. Sanc. li. 7. de matr. di. 9. n. 8. Suar. 3. p. di. 18. sect. 2. vers. sed quare, & disp. 72. sect. 4. in fine. Bonac. disp. 1. de sacram. q. 6. pun. 5. n. 1. Ratio est, quia tu rem licitam & honestam petis, scilicet Sacramenti administrationem, quam minister & potest & debet tibi praestare. Quòd si non praestet eius malitia, & non tuae petitioni tribuendum est. Haec enim de causa tibi licitum est mutuum ab usurario, & iuramentum a iuratore falso, vel per falsos Deos expostulare, quia quantum est ex te rem licitam & honestam petis.

3. Tertio dicendum est seclusa graui necessitate, vel utilitate tui, vel alterius ne quis à Sacerdote etiam parochio, vel

aliàs parato sacramenti administrationem peteret, si moraliter tibi constet male ministraturum. Tum ob charitatem proximi, qua teneris peccatum illius impedire, si commode possis, tum praecipue ne diuinus honor, & sacramentorum reuerentia debita laedatur. Sic Sorus in 4. disp. 1. q. 5. art. 6. Suarez. disp. 18. sect. 2. circa finem. Egid. de Coninch. qu. 64. art. 6. dub. 2. n. 43. Bonac. disp. 1. de sacram. q. 6. pun. 5. n. 2. Colligitur quoque aperte ex cap. Sciscitantibus 15. q. 8. vbi Nicolaus Papa decidit ab adultero posse communionem percipi, donec Episcopalis sententia priuatus sit.

PUNCTVM XVI.

De numero & ordine Sacramentorum, & ritibus seuandis in eorum administratione.

1. Solum sunt septem sacramenta.
2. Ratione praedicta veritas probatur.
3. Qui ordo seruandus est in eorum numeratione.
4. Ritibus essentialibus sunt à Christo instituti, accidentales ab Ecclesia, qui si communes sunt, nequus priuatus Episcopus mutare.
5. Gratia est peccatum per se loquendo non seruari praedictos ritus ab Ecclesia praescriptos in sacramentorum administratione.

1. **V**eritas catholica est septem esse sacramenta nec plura, nec pauciora. Sic definitum est à Concilio Florent. in Decreto Eugen. 4. & à Trident. sess. 7. can. 1. & colligitur ex cap. ad abolendam de hereticis: vbi tanquam haeretici damnantur, qui aliter de sacramentis sentiunt, quam Ecclesia Romana. Constat autem Ecclesiam Romanam septem tantum sacramenta approbare, non sunt igitur afferenda plura, nec pauciora. Neque huic veritati obstat videntur opiniones asserentes in Eucharistia sacramentum corporis à sacramento sanguinis distinctum esse. Et in Sacram. Ordinis, ordines maiores inter se, & à minoribus ordinibus specie differre, quia Ecclesia solum definitum non esse plura sacramenta, quam septem. Plura inquam, quae in praedicto numero non continentur. Nam esto sacramentum Ordinis plures ordines inter se distinctos contineat, omnes tamen vnicum sacramentum Ordinis saltem in genere constituent, tamen sub eo plura sacramenta specie infima distincta contineantur. Neque item obstat, quod aliqui Patres mentionem sacramentorum facientes aliqua ex eis, & non omnia numerent, quia non eo ipso negant. Neque denique obstat, quòd locutionem pedum à Christo Domino factam sacramentum appellent, sicuti appellant Ambros. lib. 3. de sacram. cap. 1. & Bein. serm. in Caena Domini, quia sacramentum usurpat non proprie, & strictè pro signo sanctificante, & peccata venialia remittente, sed improprie, & secundum latam significationem pro signo denotante ipsos etiam iustos, & baptismum sanctificatos indigere noua locutione pro peccatis venialibus deuotio committit. Vide Nauar. sum. cap. 22. n. 2. & 5. cap. Nouit. de iudicio, notab. 3. n. 92. Bellarm. 2. p. lib. 1. cap. 5. Henric. lib. 1. cap. 3. 8. 1. Sayr. de sacram. lib. 2. cap. 1. q. unica. & cap. 2. art. 1. & 2. Suar. 1. 3. in 3. p. disp. 12. sect. 1. Valq. q. 64. disput. 135. n. 1. & seq. & q. 65. disp. 159. c. 1. & 2. Egid. de Coninch. q. 64. art. 1. dub. 1. & q. 65. art. 1. n. 4. & alij.

4. Ratio huius veritatis est institutio Christi. Congruentia optime traditur à D. Thom. q. 65. art. 1. quia his sacramentis integre perficitur homo tam quoad se, quam in ordine ad communitatem. Quinque enim sacramentis Baptismo scilicet, Confirmatione, Eucharistia, Penitentia & Extrema-Vnctione perficitur in se; Ordine vero, & Matrimonio quoad populum. Baptismo namque spiritualiter nascimur, & in Christo regeneramur. Iuxta illud Ioann. 3. Nisi quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu sancto non potest introire in regnum Dei. & ad Titum: 3. per lauacrum regenerationis, & Confirmatione crescimus, & roboramur in vita per baptismum accepta in cuius sacramenti susceptione tempore nascentis Ecclesiae Spiritus sanctus visibiliter communicabatur, vt habetur Actuum 8. n. 17. & cap. 19. n. 6. Eucharistia nutrimur in hac spirituali vita, & contra insidias inimici robor accipimus, & Christo nostro capiti vnumur. Nā vt dicitur Ioan. 6. Qui manducat me vitet propter me. Quia tamen ab hac spirituali vita ob malitiam nostram solemus deficere, Christus Dominus, ne ob defectum remedij periremus, Sacramentum Penitentiae instituit, quo possimus ad vitam reuocari obtemer peccatorum remissione secundum illud Ioan. 20. Quorum remiseritis peccata remittentur eis, &c. Denique in vitam Extrema-Vnctione in remedium infirmitatum, quae ex peccato commisso relinquuntur, tum in adiutorium contra luctum, & specialem pugnam, quam cum demone in mortis articulo solemus, habere, sicuti colligitur ex epistola Jacobi cap. 5. Haec quinque sacramenta, vt ex dictis constat ad priuatum cuiusque utilitatem, & perfectionem sunt per se instituta. Alia duo sacramenta Ordinis, & Matrimo